УДК 657

Цегельник Н. І.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Іваненко Є. В.
магістр
Поліський національний університет

КОНТРОЛЬ СОБІВАРТОСТІ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Анотація. Обґрунтовано складові собівартості реалізованої продукції. Сформовано методи та інструменти контролю собівартості реалізованої продукції.

Ключові слова: контроль; собівартості реалізованої продукції; прямі, непрямі, накладні витрати

Вступ. Контроль собівартості реалізованої продукції є важливим елементом фінансового управління підприємством. Він дозволяє визначити вартість виробництва продукції та порівняти її з фактичними витратами, що допомагає виявити ефективність виробництва та визначити можливі шляхи оптимізації витрат.Досить довгий час дискутується питання визначення принципів та методів контролю собівартості реалізованої продукції. Багато вчених, як вітчизняних, так і зарубіжних, таких як П.С. Безрукий, І.А. Басманов, В.П. Астахов і багато інших, внесли вагомий внесок у вирішення цього питання. Незважаючи на значні успіхи в теоретичних і практичних аспектах собівартості реалізованої продукції, проблема її контролю та методи його визначення та використання не отримала належної уваги у дослідженнях. Бракує обговорення питань контролю собівартості реалізованої продукції, її складових, методів визначення та інструментів контролю.

Результати дослідження. Собівартість реалізованої продукції - це сукупність всіх витрат, які необхідно понести для виробництва та доставки продукції до кінцевого споживача. Це включає всі прямі та непрямі витрати, пов'язані з матеріалами, працею та накладними витратами (рис. 1).

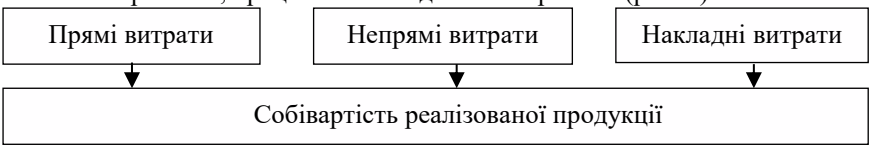

Рис. 1. Складові собівартості реалізованої продукції

Прямі витрати включають витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного виробництва продукції. Це можуть бути витрати на сировину, матеріали, компоненти, оплату праці прямих робітників, амортизацію прямих виробничих машин і обладнання.

Непрямі витрати включають витрати, які не можуть бути прямо віднесені до конкретного виробництва, але необхідні для його підтримки і функціонування. Це можуть бути витрати на адміністративно-управлінський персонал, оренду та утримання виробничих приміщень, енергопостачання, оплату витрат на рекламу та маркетинг.

Накладні витрати є часткою собівартості продукції, що відображає загальні витрати, які не можуть бути безпосередньо пов'язані з виробництвом конкретної одиниці продукції. Це можуть бути витрати на управління, адміністрування, обслуговування підприємства в цілому.

Визначення собівартості реалізованої продукції дозволяє підприємствам встановити ціну на свою продукцію, забезпечити рентабельність виробництва та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Контроль собівартості допомагає виявити можливі шляхи зменшення витрат і підвищення ефективності виробництва. Для визначення собівартості реалізованої продукції виокремимо наступні методи (рис. 2).

Рис. 2. Методи визначення собівартості реалізованої продукції

Контроль собівартості реалізованої продукції передбачає систематичний аналіз фактичних витрат у порівнянні з плановими чи нормативними значеннями. Це дозволяє виявити відхилення та прийняти відповідні управлінські рішення для оптимізації собівартості та підвищення ефективності виробництва.

Для контролю собівартості реалізованої продукції використовуються наступні методи та інструменти:

1. Визначення собівартості: першим кроком є визначення показників собівартості продукції, включаючи матеріальні витрати, витрати на працю та накладні витрати. Цей процес вимагає аналізу даних про витрати на сировину, матеріали, оплату праці, амортизацію та інші витрати.

2. Систематичний облік витрат: для контролю собівартості необхідно мати систему обліку витрат, що дозволяє реєструвати всі витрати, включаючи прямі та непрямі витрати. Це може включати використання бюджетів, стандартів витрат та інших інструментів обліку.

3. Аналіз відхилень: контроль собівартості передбачає аналіз фактичних витрат та порівняння їх з плановими або нормативними показниками. Якщо виявляються значні відхилення, проводиться вивчення причин та прийняття заходів для виправлення ситуації.

4. Впровадження системи контролю: ефективний контроль собівартості передбачає впровадження системи контролю, яка забезпечує збір, аналіз та використання інформації щодо собівартості. Це може включати використання програмного забезпечення, автоматизованих систем та інших інструментів.

Отже, контроль собівартості реалізованої продукції передбачає систематичний моніторинг та аналіз витрат на виробництво та реалізацію продукції. Цей контроль допомагає підтримувати оптимальний рівень собівартості, виявляти причини незапланованих витрат і вдосконалювати процеси виробництва.

Висновки. Таким чином, контроль собівартості допомагає управлінцям приймати обґрунтовані рішення про встановлення цін на продукцію, розробку стратегій зниження витрат та поліпшення продуктивності. Знання точної собівартості продукції значно полегшує процес прийняття рішень з урахуванням фінансових обмежень та рентабельності. Контроль собівартості реалізованої продукції є необхідним елементом фінансового управління підприємством, який допомагає забезпечити ефективне використання ресурсів, оптимізувати витрати та підвищити прибутковість.

Список використаних джерел

1. Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Цегельник Н. І. Управлінський облік: підручник. Житомир : ПП “Рута”, 2015. 632 с.

2. Цегельник Н.І. Управлінський облік в системі розрахунків з покупцями підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу:* міжн. збірник наук. праць. 2017. № 3 (38). С. 133-138.